

**Ragnar Lie, UHR**

## **Notater fra Forskerutdanningskonferansen til sluttordet 1. september.**

Jeg skal først gi noen raske refleksjoner fra det jeg har hørt og sett disse to dagene:

I går fikk vi en flyng start om konferansens tema ved **Alexander Jensenius** om hvorfor arbeidet med åpen forskning gir *bedre forskning* og at overgangen til åpenhet ikke går uten at man også tenker på hvordan man bør gjøre hele økosystemet rundt forskningsprosessene mer åpent.

For å komme videre må to ting på plass, i følge Alexander:

1. gjennom å legge til rette for åpne forskningspraksiser gjennomgående, med enkle verktøy slik at forskere lett kan bidra inn i, og bruke, det åpne økosystemet
2. insentivere åpenhet i karrieresystemet. Vurdering av hva som er kvalitet må bygge på en bredere forståelse av hva som vurderes; data som deles, metoder som deles, dokumentasjon forskningsprosesser, mm – i tillegg til forskningsartikler (som skal være åpne)

**Johannes Waage Løvhaug** ga oss innsikt i hvordan Forskningsrådet skal følge opp sin policy for åpen forskning, - før

**Endre Aas** lanserte verktøykassa, Open Science Toolbox som både forskere, ph.d.-administrative og biblioteksansatte kan bruke for å slippe å finne opp hjulet hver gang det er behov for konkret støtte for å forske åpent.

Mandag ettermiddag ble det arrangert en rekke workshoper, hvor jeg deltok på to:

**INOS-Prosjektet om pedagogiske case** og metoder for å integrere Open Science i (forsker)utdanningen. En problemstilling her er om open science kan integreres i både kurs og det faglige arbeidet, i stedet for å være ennå en påbygning i et allerede fullt kursopplegg.

*Arbeidsdeling mellom fagmiljø og andre instanser.* Hvem gjør hva for å legge til rette for åpen forskning i ph.d. utdanningen?

**Helene Andreassen**, UB i Tromsø, understreket hvor viktig det er at ph.d.'er tilegner seg åpen forskningskompetanse. De er fremtidens kunnskapsarbeidere. Hva er vitsen med OS? Hva betyr det for eget fagområde, og hvordan praktisere OS i egen faglig aktivitet.

Er OS et tverrfaglig tema, er det nok til å motivere? Hvem skal hjelpe ph.d.ene?

- Veileder
- Andre forskere
- Administrativ kompetanse (ph.d.-adm. støtte, sentralt eller lokalt)
- De med generisk OS-kompetanse (eks bibliotek)

Et tema som ga livlige diskusjoner i Break-out-rooms og som har gått igjen i disse to dagene er: Hvordan utvikle systematisk samarbeid mellom enheter i organisasjonen som har delansvar for OS; f.eks. *Bibliotekene, Forskningsadm og ph.d.-støtte* og *IT* må jobbe sammen,

etablere koordineringsgrupper som sikrer god arbeidsdeling og felles samspill. Og hva med samspill på tvers av institusjoner?

Samtidig er *veiledere* nøkkel til godt arbeid med OS. Bør OS derfor også være tema på veilederkurs?

Og i dag, 1. september:

### **Alexander Hasgall**

Igjen, et nøkkelpunkt: Hva belønnes i dagens karrieresystem? Her trengs det endringer skal overgangen til åpen forskning lykkes. Det samme gjelder kriterier for vurderinger av forskningsprosjekter. I EUA pågår det arbeid for å utvikle rammeverk for å åpnes for ulike akademiske profiler, ulike typer vitenskapelige karrierer. One size does not fit all!

### **Helene Andreassen og Jessica Lönn-Stensrud**

Hva er god forskningspraksis? Sammenhengen mellom Åpen forskning og forskningsintegritet må diskuteres mer! Inngangen til arbeidet med åpen forskning bør gå via god forskningspraksis, forskningsintegritet og forskningsetikk, ikke minst i forskerutdanningen.

Undersøkelsens foreløpige resultater er at ph.d.-ene savner opplæring, informasjon om åpen forskning samt fora for å diskutere OS-realtete dilemmaer. Dette er ph.d.-ene opptatt av! Det er et meget godt utgangspunkt!

**Tanja Strøm:** Å være endringsagent for åpen forskning internt på egen institusjon krever nennsom involvering av forskerne og tilpasning til de svært ulike fagområdene. Man må tåle uvitenhet og diskusjoner og besvare usikkerhet. Plan S har gjort at slike diskusjoner har spredt seg til hele forskningssystemet, ikke bare i bibliotekene.

### **Hanne Risan Johansen om DocEnhace**

Hva trengs det mer av i forskerutdanningen for å gjøre ferdige ph.d.er mer forberedt på arbeidsmarkedet utenfor academia? DocEnhance bygger et europeisk nettverk av tilretteleggere for kurs til ph.d.er i generiske ferdigheter. Alle verktøy som utvikles i prosjektet er åpne og legges ut på phdhub.

**Katerini Storeng** Samspill eller samrøre? Hvordan kan kravet til samspill med samfunnsaktører også innebære fare for påvirkningsarbeid, og misbruk av forskningen og forskningsresultater. Dette har implikasjoner for hvordan ph.d.'er oppfordres til å involvere brukere. Dette er jo en annen variant av å finne en balanse mellom Åpen forskning og forskningsintegritet.

### **Live Kvale, OsloMet**

Hvem er datarøkttere? Her er konkrete og systematiske tips til hvordan bygge spesialkompetanse som støtter forskerne og forskergrupper i hvordan håndtere forskningsdata. Her skal nye roller profesjonaliseres og integreres i forskningsprosessene. Det er utfordrende, ikke minst å få dette på plass på tvers av ulike fagtradisjoner.

### **Anne Lee og Robert Bongardt**

Ga oss til slutt oversikt over et annet viktig tema. Hvor står veiledere i arbeidet med åpen forskning? Her har veilederne en nøkkelrolle. Dette har også å gjøre med et arbeid som foregår nå for å bygge et norsk nettverk av de som gir veilederkurs ved våre institusjoner.

### **Så, hvor går veien videre?**

I UHR jobbes det aktivt med åpen forskning. Som nevnt et par ganger huser UHR det Nasjonale forumet for åpen forskning, hvor alle de store aktørene på dette politikkområdet sitter, KD, Forskningsrådet, Unit, i tillegg til forskningsinstitusjonene og forskerne. Vi har etablert et samarbeidsorgan for å håndtere forhandlingene med forlagene sammen med Unit, vi jobber med rettigheter og lisenser og vi kartlegger nye publiseringsmønstre etter at nå nærmere 2/3 av alle publikasjoner på nivå 2 oppfyller kravene i Plan S. Alexander la vekt på at et kjernepunkt i å endre kulturen mot mer åpenhet er hva som belønnes karrieremessig for de vitenskapelig ansatte. Dette har UHR tatt tak i og nedsatt en arbeidsgruppe som i høst skal levere et forslag til et rammeverk for vurdering av vitenskapelige karrierer, i lys av åpen forskning. Hele bredden av akademisk aktivitet må tas hensyn til ved vurdering av kvalitet. I postkassen i dag kom nytt nummer av Forskerforum, og her er det et intervju med Finn-Eirik Johansen, leder for den arbeidsgruppen, hvor dette er gitt en god omtale.

### **Fra Åpen Forskning til Forskning**

Vi tror at etterhvert vil åpen forskning forsvinne ... Vi snakke om forskning, som selvsagt er åpen. Kommer vi dit at alle sider av vitenskapelig kvalitet er åpen, er det ikke lenger nødvendig å kalle dette noe spesielt, i tillegg til det «normale». Åpenhet blir den vanlige måten å arbeide på for å skape vitenskap av høy kvalitet og skape et bedre samfunn gjennom kunnskap.

**Neste års konferanse:** Det er ikke bestemt, men vi oppfordrer til å foreslå tema i evalueringsskjemaet som sendes ut, og er det noen i Forum for forskerutdanning, eller andre deltakere i dag, som gjerne vil at vi, - post-corona skal samles på deres institusjon, send meg eller Johanne en mail!

Til slutt vil jeg berømme Høyskolen i Innlandet, og særlig Johanne, som har stått i spissen for et kjempefint og fokusert program, - og ikke minst håndtert den vanskelige overgangen fra et ferdig fysisk program til en digital konferanse. Tusen takk og takk for nå fra meg!